

Landbruks- og matdepartementet

postmottak@lmd.dep.no.

Innspill til ny dyrevelferdsmelding

Økologisk landbruk er definert av fire hovedprinsipper: Helseprinsippet, rettferdighetsprinsippet, økologiprinsippet og varsomhetsprinsippet. Det heter blant annet at: «Økologisk landbruk skal bygge på relasjoner som sikrer rettferdighet når det gjelder vårt felles miljø og mulighet for livsutfoldelse (..) Dette prinsippet framhever at dyr skal gis betingelser som sikrer livsutfoldelse og trivsel i samsvar med deres fysiologi og naturlige adferd.»

Brambellkomisjonens «fem friheter» trekkes ofte frem for å vise hva en mener med god dyrevelferd:

- Frihet fra sult, tørste og feilernæring
- Frihet fra vantrivsel
- Frihet fra smerte, sykdom og skade
- Frihet fra frykt og stress
- Frihet til å utøve normal adferd

Vi mener det nå må legges mer vekt på dyrets egen opplevelse av sin tilstand enn det som blir gjort gjennom gjeldende dyrevelferdslovgiving og tilhørende forskrifter. Det kommet til mye ny kunnskap siden forrige behandling av dyrevelferdsloven, og det utvikles stadig nye verktøy for å måle og vurdere dyrevelferd i ulike driftssystemer.

Dyrevelferd defineres gjerne som «... individets egen opplevelse av sin mentale og fysiske tilstand som følge av dets forsøk på å mestre sitt miljø».

Økologisk landbruk har på flere områder gått lenger i å definere omgivelser som skal gi bedre dyrevelferd – i form av opplevd bedre tilstand - enn minimumskrava i konvensjonell produksjon. Det økologiske regelverket er basert på forskning med basis i et verdigrunnlag som får stadig større oppslutning hos allmenheten. **Vi foreslår at man i større grad adopterer kravene i økologisk produksjon.**

For produksjonsdyr vil vi spesielt peke på noen områder der en bør strekke seg lenger enn i dag, og finne løsninger som både ivaretar dyrevelferd og dyrehelse på en bedre måte:

- Vi mener det må innføres krav til **mer areal og tilrettelegges for mer utegang og større mulighet for å utøve artsspesifikk adferd i svineholdet og fjørfeholdet.** Vi arbeider for tida med prosjekter som ser på løsninger med økt bruk av uteareal for både gris og fjørfe, og ser at det kan gi mye bedre dyrevelferd for begge disse artene gjennom at de får utøvd mer naturlig adferd. Så langt ser det også ut til at dette kan løses uten store investeringskostnader og at det kan gi en brukbar økonomi, dersom

forbrukeren er villig til å betale en viss merpris. Det må samtidig legges til rette for at unngår spredning av alvorlige smittsomme sykdommer.

- Vi mener det bør **tilrettelegges for økt samvær mellom ku og kalv i framtidige** ombygginger og nybygg av melkefjøs. Her er det mulig at det er behov for særskilt investeringsstøtte eller økt melkepris.

EU sitt nye regelverk for økologisk produksjon er vedtatt i Norge. Det gir for eksempel bedre velferd for okser og fjørfe, og etter hvert for svin. NORSØK har sammen med ulike samarbeidsparter gjort **utredninger for å finne praktiske, gode og rimelige løsninger for å imøtekomme nye krav**. Vi har for eksempel sett på løsninger for økt andel tett golv for småfe og endra regelverk for slutt-fôring av økologiske okser. Vi har sett at det ikke nødvendigvis er behov for tunge investeringer for å bedre dyrevelferden.

Vi mener at det er viktig å legge vekt på **målrettet avlsarbeid for å få livskraftige og sunne dyr**, og mindre vekt på produksjonsevne og ytelse dersom det går på bekostning av dyrets velferd. Dette gjelder både produksjonsdyr (f.eks. kyllingraser) og det gjelder kjæledyr. Det bør **ikke være lov å avle på f.eks. hunder med helsefarlige anomalier**.

Vi **støtter ikke innføring av egne merkeordninger for dyrevelferd**, men at det innføres nasjonale minstekrav for alt dyrehold. For økologisk landbruk sin del er merkeordninga knytta til en helhetlig produksjon gjennom et internasjonalt regelverk, der egne krav til dyrevelferd inngår, og denne merkeordninga må naturligvis opprettholdes som før.

Både forskning og praksis viser at **bonden/røkteren/dyreholderen** har veldig stor betydning for dyras velferd og produksjon. Derfor er også arbeidsmengde og økonomi i landbruket helt avgjørende for god dyrevelferd. **Mattilsynets veiledningsrolle bør styrkes** for å hindre dyretragedier.

Til slutt vil vi si at det er bra at regjeringa nå arbeider med ei ny stortingsmelding om dyrevelferd. EU er også i ferd med å revidere lovverket om dyrevelferd, som en del av EU sin «fra jord til bord strategi». Hensikten er å sikre bedre dyrevelferd, at regelverket omfatter flere dyrearter og er i tråd med ny forskning, politiske prioriteringer og i tråd med det innbyggerne forventer. NORSØK har utarbeidet en rekke rapporter om dyrevelferd i økologisk landbruk, og vi deltar for tida i forsknings- og utredningsprosjekter der vi arbeider spesielt med løsninger for svin, fjørfe og ku og kalv, sammen med blant annet Veterinærinstituttet. Vi kan bidra med flere innspill fra dette arbeidet om det er ønskelig på et tidspunkt.

Tingvoll, 1.september 2022

Kristin Marie Sørheim

e.f.